

Paraša: Acharej mot

4 294 písmen

1 170 slov

80 veršů

154 řádek

28 micvot

כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם
לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהַרוּ: שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם
אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

Neboť onen den za vás usmíří, abyste byli čisti ode všech svých hříchů, očistíte se před tváří Hospodina. Je to váš šabat, den odpočinku, trýzněte své duše, je to nařízení navěky.

Sidra pro tento týden: Acharej mot**1. alija (Va-jikra 16:1-17)**

Bůh hovoří k Mošemu po smrti dvou Aharonových synů (smrt Nadava a Avihua popisuje paraša Šmini). **184. micva** Moše má Aharona varovat, aby ani jako velekněz nevstupoval do nejsvatější svatyně (kodeš kodašim) s jedinou výjimkou, a tou je desátý den sedmého měsíce, šabat šabaton, Den smíření. **185. micva** V sidře je podrobně popsána bohoslužba na Den smíření v Miškanu: Aharon si má obléci tuniku, kalhoty, šerpu a turban. Lid předá jako oběť dva kozly. Aharon bude muset přinést býka jako oběť za hřích (*chatat*) a berana jako celopal (*ola*). Pomocí losů určí, který z kozlů bude eobětován jako oběť za hřích a který bude vyhnán do pouště k Azazelovi. Uvnitř nejsvětější svatyně přinese kadidlovou oběť (*ketoret*).

Aby mohl Aharon vstoupit do svatyně, musí mít na sobě oděv vyrobený výhradně z látky, který neobsahuje žádné drahé materiály, z nichž je vyroben jeho „běžný“ oděv velekněze (16:4). Jaký to může mít důvod?

2. alija (16:18-24)

Aharon pokropí krví z různých obětí určitá místa v Miškanu. Poté přivede dva kozly. Než Aharon kozla pošle do pouště, opře se oběma rukama o jeho hlavu a vyzná se z hříchů a přestoupení za celý národ.

3. alija (16:25-34)

Maso býka, obětovaného za hřích, a kozla, určeného za oběť Bohu, je spáleno mimo tábor. Všechny lid je povinen držet na Den smíření přísný půst. Když nastane desátý den sedmého měsíce, Aharon udělá vše, co bylo přikázáno. Tuto výjimečnou bohoslužbu mají opakovat každý rok po všechna pokolení všichni budoucí nástupci Aharona v úřadu velekněze.

4. alija (17:1-7)

186. micva Je vydán přísný zákaz přinášet zvířecí oběti kamkoli jinam než do svatostánku.

5. alija (17:8-18:5)

187. micva Je zakázáno konzumovat krev zvířat. Po porážce uloveného ptactva nebo divokých zvířat je přikázáno jejich krev přikrýt. Pták, který nebyl zabit předepsaným způsobem, přenáší na toho, kdo ho sní, rituální nečistotu.

6. alija (18:6-21)

188.–207. micva Jsou vyjmenovány zákony týkající se nežádoucích sexuálních vztahů, například mezi blízkými příbuznými.

7. alija (18:22-30)

Pokračování výčtu zakázaných sexuálních vztahů. Blaho lidu v zemi, která je mu přislíbena, se bude odvíjet od toho, do jaké míry bude zákony respektovat.

208.–211. micva Pokud si Jisra'el osvojí zvyky jiných národů a bude se dopouštět toho, co je mu zapovězeno, učiní svým jednáním zemi nečistou a ta jej vyvrhne.

V 18. kapitole se hovoří o zakázaných sexuálních vztazích, především o incestu. Tato část začíná obecným varováním před takovými vztahy a končí výrokem „Já jsem Hospodin.“ Co podle vás tato věta vyjadřuje?

Haftara (Šmu'el alef 20:18-42) – machar chodeš

Haftara pro tento týden je zvláštní čtení na šabat, který připadá na Erev Roš chodeš. Vypráví o tom, jak Jehonatan riskoval život, aby ochránil svého přítele Davida před hněvem svého otce, krále Šaula. Jejich první diskuse o tom, jak zajistit Davidovu bezpečnost, se odehrála na svátek Roš chodeš, den před Šaulovou oslavou.

Ten menší

Haftara pro šabat, který připadá na předvečer nového měsíce, pochází z knihy proroka Šmu'ela a na první pohled se zdá, že je na tento den zařazena jen kvůli svému úvodu: „A Jehonatan (Davidovi) řekl: Nazítří je novoluní (machar chodeš)...“ Nabízí se samozřejmě otázka, v čem je předvečer nového měsíce – svátku, který je mezi sekulárními Židy téměř zapomenutý – tak výjimečný, že si zaslouží vlastní haftaru? Haftara by měla přece odrážet děj nebo téma týdenního oddílu, což zde, zdá se, neplatí. A pokud se čte zvláštní haftara, jako tomu bylo například během čtyř zvláštních šabatů, předchází jí i zvláštní maftir. Na šabat machar chodeš se ale nic takového nedělá. V čem je tedy den před novoluním tak zvláštní?

Pro většinu národů světa bylo tím nejvyšším symbolem slunce. Ne tak Jisra'el – nejenže počítá podle luny svůj kalendář, ale je k luně i přirovnáván. Stejně jako Měsíc na obloze postupně mizí, aby zahájil nový cyklus, tak i Jisra'el, kdykoli upadá a zdá se, že zanikne, zazáří znovu z temnot a doroste do plné síly.

Rabi Šimon ben Pazi poukázal na rozpor mezi dvěma verši. Je psáno: „A Bůh stvořil dvě velká světla“ (Be-rešit 1:16), a ve stejném verši je též psáno: „Větší světlo, aby vládlo ve dne, a menší světlo, aby vládlo noci“, což naznačuje, že pouze jedno bylo velké. Když Bůh poprvé stvořil slunce a měsíc, byly stejně jasné. Pak Měsíc řekl před Svatým, budiž požehnán: „Pane všehomíra, zda-li je možné, aby dva králové nosili stejnou korunu? Jeden z nás se musí podřídit tomu druhému.“ Bůh tedy řekl Měsíci: „Jestliže je tomu tak, jdi a zmenš se.“ Měsíc ale řekl: „Pane všehomíra, vždyť jsem vznesl správný postřeh, proč se tedy musím zmenšit?“ Bůh mu řekl: „Dobrá, jdi a vládni jak během dne spolu se sluncem, tak i sám v noci.“ Měsíc mu řekl: „Co je velkolepého na tom, když záříš vedle slunce? Jaký užitek plyne ze svíce uprostřed dne?“ Bůh odpověděl: „Tedy ať Izrael podle tebe počítá dny a roky, v tom bude spočívat tvá velikost.“ Měsíc odpověděl: „Ale Izrael je bude počítat i podle slunce, protože není možné, aby podle něj nepočítali roční období.“ Bůh

mu řekl: „Ať jsou tedy spravedliví po tobě pojmenováni. Stejně jako ty se jmenuješ ‚menší‘ (ha-katan), bude náš praotec Ja'akov zván ha-Katan (Amos 7,2), slovnutný tanaita Šmu'el bude zván ha-Katan, a král David rovněž bude zván ha-Katan (viz 1S 17,14). Bůh viděl, že Měsíc to neutěšilo. Proto řekl: „Přineste za mne smířící oběť, neboť jsem umenšil velikost Měsíce.“ A to je to, co říká rabi Šimon ben Lakiš: „Co je tak zvláštního na kozlovi, který je obětován během novoluní, že je o něm řečeno: „Pro Hospodina“ (Be-midbar 28,15)? To Svatý, budiž požehnán, řekl: Tento kozel bude pro Mne smířením za to, že jsem umenšil velikost Měsíce.“

Dle Chulin 60b

Den před Roš chodeš se Měsíc nachází z pozemského pohledu v té nejhlubší tmě. V podobném stadiu se nachází i Jisra'el přebývající v galutu. Obnova měsíčního cyklu pak symbolizuje tešuvu, navrácení, nápravu, pokání. Podle některých výkladů představuje rozhovor mezi Jehonatanem a Davidem právě onu tešuvu, kterou člověk koná v předvečer novoluní. Jehonatan kvůli příteli riskuje nejen hněv svého otce, ale i vlastní život. Přitom by mohl jako následník trůnu celkem pohodlně Davida zlikvidovat a sám pokračovat v budování Šaulovy dynastie. Místo toho Jehonatan „umenší“ sám sebe, když díky jeho věrnosti přejde královská moc na Davida.

Ne náhodou je erev Roš chodeš rovněž znám jako Jom kipur katan – malý Jom kipur. V některých modlitebních knihách můžeme najít i dnes zvláštní modlitby pro tento postní den, který stejně jako Roš chodeš upadá v zapomnění na úkor jiných svátků a významných dnů. Je pravda, že zrovna erev Roš chodeš ijar, na který připadá tento šabat, se jako Jom kipur katan nepřipomíná, neboť je šabat a také ještě měsíc nisan, kdy se nepostíme. Nicméně i tak nám může téma pokání připomenout význam dne, o jehož ustanovení vypráví právě paraša Acharej mot.

